

ERHVERVSJURA

Uden håndhævelse er bødeniveauet måske mindre interessant

BØDESTRAF: Et udvalg anbefaler, at grove overtrædelser af loven om finansiel virksomhed skal medføre højere bøder end formelle overtrædelser.

LARS BO LANGSTED
professor
Juridisk Institut
Aalborg Universitet

finans@finans.dk

Erhvervs- og Vækstministeriet fortjener ros. I 2014 talte man i politiske kredse (også) meget om den finansielle krise og lov om finansiel virksomhed. Man overvejede, bl.a. i lyset af en række EU-initiativer på området, om man skulle skærpe sanktionerne for overtrædelser af lovkompakset, og om man i videre omfang skulle kunne anvende administrative sanktioner i stedet for straffe.

En model med administrative sanktioner er således det almindeligt anbefalede sanktionsinstrument inden for EU, og det anvendes i en række af medlemslandene.

Der kan være flere grunde til at anvende administrative sanktioner, men oftest anføres som begrundelse, at det er hurtigere og billigere at lade den pågældende specialmyndighed, det være sig miljømyndigheder, konkurrencemyndigheder og lignende, afgøre sagerne selv og altså selv fastsætte en bødesanktion frem for at skulle oversende sagen til anklagemyndigheden.

Baggrunden for de indledningsvist udelte roser er, at den daværende minister på området, Henrik Sass Larsen (S), foretog det i dag ikke helt sædvanlige skridt, nemlig at nedsætte et sagkyndigt udvalg til at se på spørgsmålet.

Udvalget blev ikke – som det ellers ofte ses nu om stunder – udelukkende sammensat af medarbejdere fra berørte ministerier, men af en bred kreds af interessenter. Med en landsdommer som formand var bl.a. For-

brugerrådet, Forsikring & Pension, Rigsadvokaten, Justitsministeriet, Finanstilsynet, Advokatrådet, Danske Advokater og universitetsområdet repræsenteret.

Roser kommer dog sjældent helt uden torne, og torren i denne sammenhæng var det kommissorium, udvalget blev bedt om at forholde sig til. Efter at have undersøgt regler og praksis skulle udvalget således: »... overveje behovet for skærpelse af bødeniveauet på det finansielle område og opstille én eller flere modeller herfor under hensyntagen til rammerne for administrative bødesanktioner i direktiver og forordninger på det finansielle område samt beskrive fordele og ulemper ved sådanne modeller.«

Som det ses, var det en delvist bunden opgave, der kun vedrørte mulig »skærpelse« af bøderne – et udspil om eventuel formildelse var således ikke på banen – og forventningen i kommissoriet var klart, at en skærpelse ville blive anbefalet, så udvalget skulle derfor også »opstille en eller flere modeller« herfor.

Som udvalgsmedlem løser man naturligvis den stillede opgave så godt som muligt og helst uden at bevæge sig ud i noget, man ikke er blevet spurgt om. Og udvalgsmedlemmerne har gjort deres arbejde godt, men har dog også tilladt sig visse betragtninger, som de måske ikke var blevet spurgt direkte om. Det gør imidlertid ikke læsningen mindre interessant – tværtimod.

Udvalget er nu barslet med sin betænkning, og erhvervs- og vækstministeren offentliggjorde den i sidste uge under overskriften:

»Større bøder for overtrædelser af lov om finansiel virksomhed« med manchett-

ten: »Bøderne for overtrædelser af lov om finansiel virksomhed bør forhøjes, anbefaler et enigt udvalg. Erhvervs- og vækstministeren vil fremsætte det nødvendige lovforslag til gennemførelse af udvalgets anbefalinger i næste folketingsamling.«

Som altid med den slags udmeldinger er de ikke forkerte – men heller ikke nødvendigvis helt rigtige.

Man kunne måske mere rigtigt have sagt, at et enigt udvalg anbefaler, at der sker »en større grad af differentiering af bødeniveauet på grundlag af overtrædelsens grovhed«. Udvalget viser gennem den meget sparsomme praksis, der ligger fra Finanstilsynet og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK), at bøderne i dag er standardiserede i størrelsesordenen 25.000 til 30.000 kr.

Det meste af betænkning-

gen er i virkeligheden en anbefaling af, at man i højere grad anvender strafferettens almindelige principper, når man udmåler bøder. Disse principper er lidt forenklet udtrykt sådan, at grove overtrædelser skal koste mere end formelle overtrædelser, og at bøder skal være lige »følelige«, uanset om gerningsmanden er fattig eller velhavende.

Oversat til dette område betyder det, at en overtrædelse af lov om finansiel virksomhed skal bevirke en højere bøde, hvis den f.eks. bringer en banks kapitalgrundlag i fare, end hvis der blot er tale om en helt bagatelagtig overtrædelse. Det betyder også, at den samme overtrædelse skal bevirke en større bøde til en bank med en stor omsætning end til en mindre bank.

Helt i tråd med strafferettens generelle principper anbefaler udvalget også, at det ikke »skal kunne betale sig« at

overtræde den finansielle lovgivning, og at man derfor enten må udmåle bøderne, så de tager højde for en given fortjeneste, eller påse, at sådanne fortjenester konfiskeres i overensstemmelse med straffelovens sædvanlige regler herom.

Der burde i indholdet af disse forslag og betragtninger ikke være noget nyt overhovedet, men desværre ser man på mange områder, især inden for erhvervsstrafferetten, en tilbøjelighed til at »standardisere« bødeudmålingerne, og, må man også sige, at bødeudmålinger især til virksomheder generelt har været på et meget lavt niveau her i landet.

I den relation er det i øvrigt tankevækkende, at udvalget når frem til, at Tyskland minder om Danmark i relation til størrelsen af (administrative) bøder, mens der både i Sverige og England typisk udmåles større (administrative) bøder.

Det helt store spørgsmål i den sammenhæng: om det har nogen præventiv værdi at hæve bødestroffene, er udvalget ikke blevet bedt om at udtale sig om, og sandheden er vel også, at ingen af os ved, om der vil være en sådan effekt.

Udvalget (et enigt sådant) udtaler forsigtigt: »Efter udvalgets gennemgang af praksis kan det på den ene side konstateres, at antallet af sager er så begrænset, at den ikke giver grundlag for at antage, at der af generalpræventive hensyn på nuværende tidspunkt skulle være et tungtvæjende behov for stramminger af bødeniveauet.«

På den anden side har ud-

Den meget sparsomme praksis, der ligger fra bl.a. Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK), viser, at bøderne for overtrædelser af loven om finansiel virksomhed i dag er standardiserede i størrelsesordenen 25.000 til 30.000 kr.

Foto: Lars Krabbe

valget: »lagt vægt på, at den finansielle krise i årene 2008-2013 har vist, at der et stort samfundsmæssigt behov for en velreguleret, sund og robust finansiel sektor, der er underlagt et effektivt tilsyn. I et effektivt tilsyn indgår et sanktions-system, som føleligt og proportionalt kan anvendes over for overtrædelser af lovgivningen, således at det sikres, at de grundlæggende regler for finansiel virksomhed overholdes.«

I 2011 konkluderede Justitsministeriets forskningspolitiske kontor efter en gennemgang af en række undersøgelser af økonomisk kriminalitet, at man ikke ud af disse med sikkerhed kunne udelde, at strengere straffeloven for området økonomisk kriminalitet havde en generalpræventiv effekt, men at det jo ikke betød, at der ikke kunne være en sådan. Man havde blot ikke kunnet dokumentere den. Tilsvarende resultat nåede et amerikansk litteraturstudie frem til i 2014.

Forudsætningen, for at (strengere) straffe vil kunne have den ønskede effekt, er dog, at der kommer så mange sager, at straftruslen opleves som en realitet af dem, der skal påvirkes.

Her tyder hverken gennemgangen af den begrænsede praksis, der nævnes i betænkningen, eller de få øvrige sager, der er kommet til i efteråret 2015, på, at de mange strafbelagte regler i lov om finansiel virksomhed med tilhørende (talløse) bekendtgørelser er nogle, der håndhæves specielt aktivt. Og så er bødeniveauet måske mindre interessant.

BUSINESS TO BUSINESS

Inventar

LAGER- OG PALLEREOLER

Vi har opkøbt et kæmpe parti af nye lager- og pallereoler i høj kvalitet fra et konkursbo. Alt skal væk nu, derfor giver vi op til 70% i rabat. Ring og få Danmarks bedste reoltilbud.

Tlf. 20 65 80 88

Forretningsanliggender

LEJ EN PAVILLON

- kontor/undervisning

www.jydskfynsk.dk

Køb og salg

Eur-paller - Købes og sælges Toft, Odder. Tlf. 86 54 13 19

Følg Jyllands-Posten på Facebook
facebook.com/jyllandsposten